

ΜΕΛΕΤΑΙ.

ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.

A.

Περὶ μονομαχίας

πρὸ λογικὴν ιστορικὴν καὶ τομικὴν ἐποίησιν

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Ἄν τοις ἐν τῇ προσχώνται πάστοις ἰδέας καὶ πράξεως, ἔρευνάται ἡ λογικὴ αὐτῆς βάσις καὶ ὑποστήριξις, πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς ἰδεῶν, δῆτας ἡ ἐπικράτησις μεγάλας καταστροφής ἐνίστεται ἐπιφέρει εἰς τοὺς κόλπους τῶν κοινωνιῶν, καὶ τῆς οἰκογενείας· τὸ πρώτιστον δῆθεν πρὸς ἀναβολάστησιν καὶ ἐπικράτησιν ἰδέας τινὸς προσὸν, εἴγει τὴν ἐξεύρεσις τῆς λογικῆς αὐτῆς βάσεως, δίνει τῆς ὁποίας πᾶσα τοιαύτη ἰδέα μαρκίνεται ἐν αὐτῇ τῇ ἀνθήσει της, ὡς τὰ ἔχοντα ἐκεῖνα, τὰ διὰ τῆς πρωινῆς δρόσου φύσιμαν ἄνθη, ἀτινα ἄμφα τῇ ἐπιτολῇ τῶν πρώτων ἡλικιῶν ἀκτίνων, ἀμαρυροῦνται καὶ ἀφανίζονται· οὕτος δὲ γενικὸς κανὼν τῆς προσχώνταις καὶ ἐνισχύσεως τῶν ἰδεῶν, καὶ τῆς ἐντεύθεν καὶ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν, ἐπεκτάσεως· τύστημα δύμως ἀνατροφῆς ἐνίστεται, καὶ ἐπικράτησις γενικοῦ πνεύματος διὰ πολλῶν μέσων ἐπιβληθέντος, ἐντεύθεν δὲ παραχγνώρισις τῶν ἐνεργειῶν καὶ ἀποτελεσμάτων τοῦ ἀκατασχέτου τῆς προύδου νόμου, παριστὰς παράδοξον ἐξαιρέσιν τοῦ δικιγραφέντος κανόνος, καὶ πάντες ὑφιστάμεθα τὴν θλιβερὰν ἀνάγκην νὰ βλέπωμεν ἐπικρατούσας καὶ ἀνελισσομένας ἐν ὅλῃ αὐτῶν τῇ καταστρεπτικῇ ἴσχυΐ, ἰδέας οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ στηρίζομένας, ἢ εἰς τὴν περιφρόνησιν τῆς προχειροτέρας λογικῆς, ἥτις δύναται νὰ καταστηνώσῃ εἰς ἀνθρώπινον ὑπαρξίν! καὶ ἵδοις ἴσχυΐ, ἐπικράτησις, καὶ ἐφαρμογὴ ἰδεῶν, στερούμενην τοῦ μόνου δύνατοῦ ὅρου, εὖ ἐνεκά δύνανται νὰ ὑπάρξουσι, τῆς λογικῆς αὐτῶν βάσεως. Εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀνακτήσιων ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων ἰδεῶν τούτων,

κατατάσσεται εὐλόγως καὶ ἡ μονομαχία, ἥτις αὐτόχρονα δύναται νὰ ἐπικληθῇ, ἀριησις, καὶ προφρήνης περιφρόνησις τῆς λογικῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως εἰς μάτην ἥθελε τις ἀναζητήσει δίκαιολογικὸν λόγον τῆς ἐκυτῆς ὑπάρξεως; μόνη δὲ ἡ ιστορία εἰσάγουσα ἡμῖν εἰς τὰς ἀγωνιωδεστέρας αὐτῆς ἐποχὰς, καὶ εἰς τοὺς σκοτεινοτέρους αὐτῆς θαλάμους, μόνη αὐτὴ δύναται νὰ παράσχῃ ἥμιν τοὺς εἰς μάτην ἀπὸ τῆς λογικῆς ἐπιζητουμένους λόγους, τῆς ἐκυτῆς ὑπάρξεως· ἀλλὰ ἀν ὡς λέγει δὲ Guizot, δὲ λαζὸς δὲ μελετῶν καὶ γινώσκων τὴν ιστορίαν του, κρίνει σχεδὸν πάντοτε ἀσφαλέστερον καὶ δρῦστερον, περὶ τε τῶν παρόντων αὐτοῦ πραγμάτων, καὶ περὶ τῶν ὅρων τῆς προσόδου, ὅποιαν ἀλλα λογικὴν ὑπόστασιν ἡ καὶ ιστορικὴν δύναται νὰ ἔχῃ παρὰ τοῖς πεποιητισμένοις ἐν γένει λαοῖς καὶ παρὰ ἥμιν κυρίως τοῖς Ἑλλησιν, ἡ προμεσαιωνικὴ αὐτῆς μάστιξ τῆς μονομαχίας, περὶ τῆς εὐλόγως δύναται τις νὰ εἴπῃ μετά τοῦ ποιητάνακτος Ομήρου, «πολλὰς ἱφθίμους ψυχὰς» Ἄιδη· προτίμεον; λίκαν ἀληθῶς περίεργος παρίσταται; ἡ καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμίων ἐπικράτησις τοῦ ἀπεχθοῦ αὐτοῦ τῆς μονομαχίας συστήματος, μόνον δὲ ἐπωφλεῖς ἐκ τῆς ἐπικρατήσεως ταύτης συμπέρχουσι ἐξάγομεν, τὴν δύναμιν τῆς ἀνατροφῆς, καὶ τὰ ἔξ αὐτῆς δυνάμενα νὰ προκύψωσιν ἀποτελέσματα. «Ο ἀνθρώπος, παιδίον ἔτι καὶ τοῦ σώματος μᾶλλον τὴν προσχώνται τὴν πνεύματος κατὰ τοὺς φυσικοὺς νόμους ὑστάμενον, ἀποδέχεται συνήθως τὴν ὑπὸ γονέων προσφιλῶν ἢ διδασκόντων, παρεχούμενην αὐτῷ ἀγωγὴν, συλλαμβάνει δὲ καὶ ἀποδέχεται πᾶσαν ἰδέαν, ὡς δόγμα, προβάνει δὲ καὶ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν, μᾶλλον ὑπὸ τῶν φυσικῶν νόμων καταστελλόμενος, παρὰ ὑπὸ τοῦ κυρίου καταστατικοῦ δργάνου, τοῦ πνεύματος· δτε δὲ παῖς ἐνανδροῦται, καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀναπτύσσεται, αἱ κατὰ τὸ στάδιον τῆς ἀνατροφῆς ἐμπνευσθεῖσαι αὐτῷ ἰδέα, τοσοῦτον ἐριζώμενα ναὶ ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσιν, ὥστε ἀδινα-

τεῖ ἐνίστε ν' ἀποσείσθη τὴν πανίσχυρον αὐτῶν δύναμιν· ἡ λογικὴ εἰς μάτην παλαύει νὰ καταβάλῃ τὰς ἐκ τῆς ἀνατροφῆς προλήψεις τὸν φυσικὸν αὐτῆς πολέμιον, ἀξιώματα δ' ἐνίστε, ἀνάλογα πρὸς τὸ δογματικὸν απίστενε καὶ μὴ ἐρεύναε ἐπιβαλλόμενα, διακόπτουσιν ἀποτόμως τὴν σώζουσαν τῆς λογικῆς ἐνέργειαν· πλήρης οὕτω ἐπέρχεται ἡ νίκη, συστήματος, τῆς ὑποταγῆς μᾶλλον καὶ τῆς καταπτώσεως, ἡ τοῦ θριάμβου καὶ τῆς νίκης τὰ ἐμβλήματα φέροντος! ἀλλ' ὡς ὁ ἀνθρωπὸς ὑφίσταται τὰς ἀτελείας τῆς υπικαθίους καὶ παιδικῆς ἡλικίας, οὕτω καὶ αἱ κοινωνίαι, τὰ ἔθνη καὶ ἡ ἀνθρωπότης σύμπασα· κατεμάστισαν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τὰ ἔλλογα τῆς δημιουργίας πλάσματα, πληγαὶ, καὶ αὐτῶν τοῦ Φαραὼ ὑπέρτεραι, κατέστρεψαν δ' εὐγενεῖς δυνάμεις καὶ δικρεπῆ πνεύματα, ἀπεχθεῖς προλήψεις, διὰ τῆς ἀνατροφῆς διοχετεύθεισαι, ὑπὸ τυράννων ἀρχόντων, οἵτινες ὡς ἀκλόνητον ἐρεισμα τῶν αἱματηρῶν αὐτῶν σκηπτρῶν, αὐτὰς ὑπελάμβανον· ἀλλ' ἂν τοιαύτην πηγὴν ἔχουσιν αἱ ἐν γένει προλήψεις τῶν λαῶν καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ὑπάρχουσιν ἀρ' ἔτερου προλήψεις, εἴτε ἔθιμα εὐφήμως ἐπικαλούμενοι, αἵτινες καὶ αὐτῆς τῆς εὐλόγου πηγῆς ἀφίστανται, καὶ διὰ τοῦτο ἔτι μᾶλλον ἡ ἐπικράτησις αὐτῶν παράδοξος ἀναφρίνεται· εἰς τοιαύτην καὶ ἔσχον ἀρχὴν, κατατάσσεται ἡ μαιοφόνος αὗτη πληγὴ τῆς μονομαχίας· οὕτε ἡ ἱστορία τῶν ἀρχαίων πεπολιτισμένων ιθὺν, οὔτε τὸ ἀνέσπερον φῶς τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, οὔτε ἡ διὰ βαρυτάτων ποιῶν ὑφ' ὅλων τῶν ἔθνων αὐτῆς καταδίκη, ἡδυνήθησαν νὰ τὴν ἔξαλεψωσι· παρέμενεν ἐν τῷ ἀπολούσθεντι, διὰ τῶν φύτων, τοῦ κόσμου, ὅρίζοντι, ὃς μαῦρον καὶ πυκνώτατον νέφος, ἀμαυροῦν καὶ ἐπισκιάζον τὸ διαυγὲς τῆς τοῦ σύμπαντος ἀναπτύξεως, στερέωμα· ἀφικίζονται γενναῖα τῆς πατρίδος τέκνα, ἔτοιμα νὰ ὑψώσωσι τοὺς ἰσχυροὺς αὐτῶν βραχίονας ὑπὲρ τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος των, ἀποσπῶνται ἀ-

πὸ τῆς θερμῆς ἀγκάλης φιλοστόργων γονέων, φχιδρὰ καὶ χαρίεντα τέκνα, ἀποτελοῦντα τὸ προσφιλές ἔρεισμα τοῦ δύσοντος βίου των, ὅρφανά τελος καὶ ἔρημα, τὰ ἀφ' ἵεροῦ δεσμοῦ προελθόντα τέκνα, μετὰ τῆς πολυδακρύτου αὐτῶν μητρὸς καταλείπονται! πρόκειται περὶ τιμῆς, δικαστηπίζουσιν οἱ δῆμοι οὖτοι τῶν εὐγενεστέρων αἰσθημάτων τῆς ἀνθρωπότητος! ἡ τιμὴ εἰς τοσούτον προίσταται ὥψος, ὧστε καὶ αὐτὴ ἡ ζωὴ πρὸ τοῦ βωμοῦ αὐτῆς ὡς ἵερὸν θῦμα πρέπει νὰ προσάγηται! ἀκατάβλητον ἀληθῶς ἐκ προχείρου ἐρεύνης ἐπιχείρημα, ἀλλ' ἐρευνήσωμεν τὴν τιμὴν καὶ τὰς ἑαυτῆς ἴδιότητας, ἔξετάσωμεν τὴν προσαγομένην βάσιν τῆς μονομάχου μάστιγος, ἡς τὴν ἔρευναν ὡς πρώτιστον καθῆκον παντὸς πολίτου, διὰ τὴν καταστρεπτικὴν αὐτῆς ἐπιρροὴν, ἐκλαμβάνομεν.

Τὴν μελέτην ταύτην εἰς πέντε μέρη διηρέσαμεν

Α'. Εἰς τὶ συνίσταται ἡ μονομαχία καὶ τὶς ἡ δικαιολογικὴ αὐτῆς έδασις,

Β'. Τὶς ἡ ἴστορικὴ αὐτῆς καταγωγὴ.

Γ'. Νομοθετικαὶ περὶ αὐτῆς διατάξεις τῶν εὑρωπαϊκῶν ἔθνων καὶ τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας, κατὰ τὴν ἀρχαίαν, μεσαιωνικὴν καὶ νεωτέραν ἐποχὴν.

Δ'. Διατί, καίτοι ὑπὸ τῆς λογικῆς, τῆς ἴστορίας, καὶ τῆς νομοθεσίας ἀπηνῶς κατεδικασθεῖσα ὑφίσταται ἔτι

Ε'. Τίνα τὰ μέσα τῆς ἐκυτῆς ἔξαλεψεως.

Α'.

*Εἰς τὶ συνίσταται ἡ μονομαχία
καὶ τὶς ἡ δικαιολογικὴ
βάσις αὐτῆς.*

Μονομαχία γενικῶς λέγεται, ἡ μεταξὺ δύο προσώπων συνεπείᾳ προηγουμένης συμφωνίας ἐπερχομένη μάχη, πρὸς διάλυσιν ἴδιωτικῆς τινος ἔριδος.¹⁾ Ο Φαυερβάλλης διακρίνει τὴν μονομαχίαν κατὰ στενωτέραν ἔννοιαν, καὶ ὡς τοιαύτην θεωρεῖ τὸν κατὰ προηγουμένην συμφωνίαν μεταξὺ δύο ἀτόμων πόλεμον, καὶ τὸν

(1) Morin. Report. 789.

εξ ἀμοιβαίς προσθολῆς ἐπερχόμενον. (gen-
contre) σπουδαιοτέρα εἶναι ή συνεπεία
τῶν ἀποτελεσμάτων, ὅφ' ὅλων σχεδὸν
τῶν εὐρωπαϊκῶν νομοθεσιῶν, τῆς μη-
νομαχίας δικαιρίσις, ἀλλ' ή διάκρισις αὐ-
τῆς ἀποδιέπει μᾶλλον τὴν ἐπιμέτρησιν
τῆς ποινῆς, παρὰ τὴν οὐσίαν τοῦ ἀδι-
κήματος· πᾶσα ἐπομένως, συνεπείᾳ προ-
ηγουμένης συμφωνίας, μεταξὺ δύο προ-
σώπων ἐπερχομένη ἔνοπλος πάλη, ἀπαρ-
τίζει τὴν οὐσίαν τῆς μονομαχίας καὶ
τὴν κυρίαν αὐτῆς ἔνοικαν ἀλλ' ὡς πα-
ταὶ ἰδέα προέρχεται ἐξ ὠρισμένης τινὸς
πηγῆς, καὶ ὠρισμένον ἐπιδιώκει ἀπο-
τέλεσμα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀνάλογον
πρὸς τὴν πηγὴν ἐξ ής προέρχεται, οὐ-
τῷ καὶ ή μονομαχίᾳ, πηγὴν μὲν ἔχει
τὴν διενέξιν, σκοπὸν δὲ καὶ τέλος, τὴν
λύσιν τῆς διενέξεως· ή ἀρχῇ ἐπομένως,
τὸ μέσον, καὶ τὸ ἐπιδιωκόμενον ἀπο-
τέλεσμα, ἀποτελοῦσι τὴν δικαιολογικὴν
ἕάσιν πάσης ἰδέας καὶ πάσης ἐνεργου-
μένης πρᾶξεως, δύποις δὲ ή ἀναφορούμενη,
ἰδέα ή ή ἐνασκουμένη πρᾶξις περιβλη-
θῶσιν ἔλλογον ὑποστῆξιν, προσαπαι-
τεῖται ή μὲν πηγὴ τῆς ἰδέας ταύτης ή
πρᾶξεως νὰ συνδυάζηται πρὸς τὸ ἐπιζητού-
μενον ἀποτέλεσμα, τὸ δὲ μέσον νὰ ἴναι
ἀνάλογον πρὸς τὴν ἐπίτευξιν τοῦ προσ-
φόρου ἀποτελέσματος· ὅλα ταῦτα δέ-
ον νὰ συντρέχωσιν δύποις ἰδέας τις ή πρᾶξις
παραστῶσιν, ὡς λογικῶς ὑποστηρίζομενοι·
διὰ τῆς δικαιρίσεως ἀφ' ἐτέρου θη δ' Δη-
μιουργὸς ἐπεδαψίλευσεν εἰς τὸν ἀνθρω-
πον, καταφύγεται τὸ ψύχος τῆς ἐν τῷ
κόσμῳ ἀπὸ τῶν λοιπῶν πλασμάτων ὑ-
περοχῆς αὐτοῦ, ἐντεῦθεν δὲ ὡς μόνος
δδῆγος αὐτοῦ καὶ θύμντωρ, ή λογικὴ αὐ-
τοῦ ἰδιότης παρίσταται· τὸ συνεπές πρὸς
τὴν ἔχον ταύτην ἰδιότητα τοῦ ἀνθρω-
που ἀπαιτεῖ νὰ ἴσχυρισθῶμεν, διτε
ἰδέας τις ή πρᾶξις καταστῇ ἀποδεκτῇ, ἀ-
παραίτητος ἀποδοτένει ή ὑπὸ τὴν ἕάσα-
νον τῆς λογικῆς αὐτῆς ὑπειξίς· πᾶσα
ἐπομένως ἰδέα ή πρᾶξις, ἀποκρουμένη
ὑπὸ τῆς λογικῆς, εἶναι ἀναξία ἀποδο-
χῆς ὑπὸ ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, οὐδένα δ'
ἔχει λόγον ἐπειθολῆς καὶ ὑποστάσεως·

τοσοῦτον ἐδραίας ἕάσεις ἔχει ή ἔλλογος
ἰδιότης τῆς ἀνθρωπότητος, ὥστε δι τε φι-
λοσοφίκ καὶ αἱ νομοθεσίαι, καὶ αὐτές
τὰς ἀπηνεστέρας πράξεις, καὶ τὰ συ-
γερώτερα ἔτι ἐγκλήματα, δὲν καταλα-
γίζουσιν εἰς τὸν διαπράττοντα αὐτὰ
ἔνοχον, ἐάν καταδειχθῇ ή λόγω φυσι-
κῶν ή ἐντέχγων αἰτιῶν τῆς λογικῆς
αὐτοῦ ἀποκοίμησις· τὰ πάντα τέλος
μόνην ἕάσιν ἔχουσι τὸ λογικὸν καὶ τὴν
ἴαυτοῦ ἐνέργειαν, πᾶν δ' διτε αὐτῷ ἀν-
τίκειται ως ἀνάξιον παρὰ τοῖς ἀνθρώ-
ποις ἐπικρατήσεως, ἐλέγχεται· ὑπὸ τὴν
ἐποιψιν ταύτην ἔξετάζοντες τῆς μονο-
μαχίας τὴν ἐπικρατησιν, εἰς μάτιν θέ-
λομεν ἐπιζητήσει τὸν πολύτιμον τῆς
λογικῆς σύμμαχον ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο νὰ
ἐρευνήσωμεν τοὺς λόγους· ἐφ' ὃν οἱ θερ-
μοὶ αὐτῆς ὑπέρμαχοι τὸ ὑποστατὴν
αὐτῆς στηρίζουσιν· εἰς τρεῖς κυρίως λό-
γους τὴν ἀποδογήν αὐτῆς ἐρείδουσιν.
Εἰς τὴν λόγω προσθολῆς τῆς τιμῆς ἴ-
κανονοποίησιν, εἰς τὸ σύμφωνον τῶν διά-
μαχομένων, καὶ εἰς τὸ ἴσοπαλον τῶν
παλαιούσιν δυνάμεων.¹⁾ δ' Βεκκαρίας
καὶ ὁ Μιτερμάγερ ἀποδίδουσι τὸ μάτιον
τῆς καὶ διὰ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου
τῆς μονομαχίας κατηργήσεως, διότι πη-
γὴν αὕτη, λέγουσιν, ἔχει τὴν τιμὴν, ή
δὲ τιμὴν ως ὑπερτέρα τῆς ζωῆς κατι-
σχύει· ἐπομένως οὐδεμίαν ἐπιρροὴν ή ἀ-
πειλὴ αὔτη τῆς ἀφαιρίσεως τῆς ζωῆς
δύναται νὰ ἐνασκήσῃ ἐπὶ τὸν ἀνθρωπον
«c'est en vain qu'on a essayé chez
les modernes d'azzéter les duels par
la peine de mort; l'homme qui estime
l'honneur plus que la vie ne
sera point arrêté par une telle me-
nace».²⁾ δ' δὲ Portalis εἰς τὴν αὐτὴν,
πηγὴν, τῆς τιμῆς, ἀνάγει τῆς μονομαχί-
ας τὴν ἐπικρατησιν «la coutume des
duels a sa source dans un sentiment
outré de la dignité humaine»· ή δι-
εκδίκησις δθεν τῆς προσθαλλομένης τι-
μῆς παρίσταται ως ή πρωτίστη δικαιο-

(1) Carrer. Contre le duel.

(2) Morin. Droit crimini. V. I. p. 191.

λογική βάσις τοῦ μονομαχικοῦ συστήματος· ἡ τιμὴ ἀληθῶς εἶναι τὸ τιμαλφέστερον ἀγαθὸν τὸ δποῖον ἐπικοσμεῖ τὴν ἀνθρωπίνην ὑπάρχειν, ὁ μόνος ἴσως ἀπαραίτητος δρός, διὸ οὐδὲ δύναται ὁ ἄνθρωπος ἀταράχως νὰ διατρέχῃ τὸ ἐγκόσμιον αὐτοῦ στάδιον· ἡ διπεράσπιστις ἐπομένως αὐτῆς εὐλόγως θεωρεῖται ὑπὸ παντὸς σεβομένου ἔαυτὸν ὡς πρώτιστον καθῆκον καὶ ὑψίστη ὑποχρέωσις· ἡ τιμὴ εἶναι ἀληθῶς καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς ὑπερτέρα, καὶ διὰ τοῦτο πάντοτε πρέπει νὰ ἐπιδιώκηται τῆς προσδολῆς αὐτῆς ἢ ἵκανοποίησις· ἐπαίνου ἐπομένως ἢ μομφῆς, δικοπός καὶ ἡ πηγὴ τῆς μονομαχίας ἐκ πρώτης δψεως ἀναφρίνονται· ἀλλ' αἱ καθ' ἡμῶν καὶ τῶν Ἱερῶν ἔτι, ἐν ταῖς κοινωνίαις ἐπερχόμεναι ὕδρεις καὶ προσθολαὶ, ὑπὸ τίνων πρέπει νὰ δικάζωνται; διὰ τίνων μέσων ἡ ἀνόρθωσις αὐτῶν ἐπιδιώκεται; τις δὲ δυνάμενος νὰ ἐκτιμήσῃ τὸ μέγεθος τῆς προσδολῆς, καὶ τὴν συνεπείᾳ τῆς ἀκριβοῦς ταύτης ἐκτιμήσεως τῆς τιμωρίας ἐπιμέτρησιν; Ἄδωμεν, ἀν διὰ τῆς μονομαχίας ἐνυπάρχωσι τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα ἀτινα ἐγγυῶνται τὴν ἀκριβῆ τῆς προσδολαλογίας τιμῆς ἐκτιμησιν, καὶ τὸ ἱρικτὸν τῆς ἀναλόγου τῇ προσδολῇ ταύτη τῆς τιμωρίας ἐπιμετρήσεως. Ἐν πρώτοις ἐν τῇ μονομαχίᾳ δὲν εὑρίσκομεν τὸ κυριώτερον καὶ ἀπαραίτητον στοιχεῖον τῆς ἐκτιμήσεως τῆς προσδολῆς, ὅπερ ἀπαρτίζει ὁ ἐν μέσῳ τῶν διαμαχομένων κατ' ἀριστοτελῆν ἰστάμενος, ἥτοι ὁ δικαστῆς· ἴσως εἰπή τις, διὰ δὲ φιστάμενος τὴν προσδολὴν, αὐτὸς παρίσταται ὡς δὲ ἐκτιμητῆς τῆς προσδολῆς, καὶ ἐπομένως δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς δὲ καταλληλότερος δικαστῆς· ἀλλ' ἀλλοίμονον ἀν δὲν διαφέρομενος ἐν οἰαδήποτε μετ' ἄλλου πάλη, περιβάλλονται καὶ τὸν μανδύαν τοῦ δικαστοῦ· ἐκτὸς τοῦ δικαστῆς ἀπαρτίζει, ὡς προεπίσμεν, τρίτον πρόσωπον ἐν μέσῳ τῶν διαμαχομένων ἰστάμενον, καὶ τὸ δποῖον δὲν εὑρίσκομεν ἐν τῇ μονομαχίᾳ, προσαπατεῖται νὰ στερῆται καὶ παντὸς ἐνδιαφέροντος, ἵνα οὕτω ἡρεμος καὶ ἀτάραχος ἀκροστάται τῶν διαμαχομένων·

ἀλλὰ ποῦ ἐν τῇ μονομαχίᾳ ἡ ἔλλειψις τοῦ ἐνδιαφέροντος, καὶ τὸ ἐντεῦθεν ἡρεμον καὶ ἀτάραχον, τὰ ἀπαραίτητα ταῦτα προσόντα ἐπακριβοῦς ἐκτιμήσεως; τούναντίον ἐν τῷ Βαρβάρῳ τούτῳ ἐθίμῳ, εὑρίσκομεν δύο καὶ μόνα πρόσωπα, πληρὴ δργῆς καὶ μέχρι μανίας ἐνίοτε ἔξαλλα, εἰς μεγάλην τοῦ λογικοῦ ταραχὴν εὑρίσκουμενα, ἀδυνατοῦντα δὲ οὐ μόνον τὴν ἴδιαν ἔαυτῶν διαφορὰν νὰ ἐκτιμήσωσιν, ἀλλὰ καὶ τὰς φρονίμους συμβουλὰς τῶν φίλων, κατὰ τὴν πολυτάραχον ἐκείνην ὥραν νὰ ἐννοήσωσι· καὶ δύος ἀμφότεροι οὗτοι, διὰ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ Θεοφίερον αὐτοῦ συστάματος, παρίστανται ὡς ἐκτιμηταὶ τῆς ἀναφυομένης διαφορᾶς, καὶ τὸ χείριστον πάντων, καὶ δρισταὶ τῶν μέσων διὰ ὃν τὴν νομιζομένην ὕδριν ν· ἀποπλύνωσι! Παραδεχθῶμεν δύος πρὸς στιγμὴν διὰ οἱ ἐνδιαφέρομενοι οὗτοι μαχηταὶ, κατορθοῦσι νὰ περιστρέψουσι τὴν ὑπεράνθρωπον ἴδιότητα, τῆς μὴ ἐπιρροῆς τοῦ διαφέροντος· καὶ διὰ τὸ κράτος τῆς σχεδιώδους ταύτης ἀδιαφορίας, τὴν μεταξὺ αὐτῶν ἔριδα νὰ ἐκτιμήσωσιν ἀλλ' εἶναι ἐπιτετραμένον, εἰς κοινωνίας βιούσας ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἀρμονικοῦ τῶν νόμων συστήματος, εἰς ἔννη, ἀτινα ἐπωφελούμενα τῆς δικῆς τῶν αἰώνων Βαθμιαίας τοῦ κόσμου ἀναπτύξεως, καθιέρωσαν νόμους, διέγραψαν τὰς δυναμένας νὰ ἐπέλθωσι μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἔριδας, ὥρισαν τὰς ἔκυτῶν συνεπείας, ἀνίδρυσαν τέλος τὰ περιφρυνῆτῶν κοινωνικῶν συνεκτήρων, πρὸς τὰ διπεταὶ ἀνέθηκαν τὸ ὑψηλὸν τῆς τοῦ δικαίου ἀπονομῆς ἀξίωμα, εἶναι, λέγομεν ἐπιτετραμένον εἰς τοιαύτας κοινωνίας, νὰ καθίσταται ἐκαστος δικαστῆς ἐκυτοῦ, καὶ διὰ τῶν ἴδιων δυνάμεων, νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν τῶν διαφορῶν εὔτοῦ διάλυσιν; δὲν καθιεροῦται ἐμμέσως τὸ καταστρεπτικὸν ἐκεῖνο καὶ Βαρβάρου ἐποχῆς προϊόν, ἀξίωμα, «bellum omnes contra omnium»; κατὰ τί τότε διαφέρουσιν οἱ ἡρωῖκοι χρόνοι; οἱ ὡς ἔμβλημα «τοῦ ἰσχυροτέρου τὸ δίκαιον», ἀναγράψαντες; τίνα ἰσχὺν δύναται πλέον νὰ

ἔχη τῆς τιμῆς τὸ ἐπιχείρημα, ἀφοῦ διὰ τῆς αὐτωγάνωμονος ταύτης τῆς τιμῆς διεκδικήσεως, σαλεύεται ἡ ἀρμονία τῶν κοινωνιῶν, πάντων δὲ ἡ τιμὴ, οὐχὶ πλέον τοῦ ἑνὸς, ἔρματον τῆς ὑλικῆς δυνάμεως καὶ ἴσχύος καθίσταται; Ποθε πλέον τὸ γόντρον τῆς ὑπερασπίσεως τῆς τιμῆς, ἢ τίς δικαιοῦται νὰ διεκδικῇ τὴν προσβληθεῖσαν εὗτοῦ τιμῆν, ἀφοῦ αὐτὸς οὗτος προσβάλλῃ τὴν τιμὴν ὅλοκλήρου τῆς κοινωνίας διὰ τῆς τῶν νόμων καὶ τῶν θεσμῶν αὐτῆς ἀσυστόλου περιφρονήσεως; ἐν τῇ μονομαχίᾳ ἐπομένως οὐδὲν εὑρίσκοιμεν τῶν δυναμένων οὔτε τὴν προσβολὴν νὰ ἐκτιμήσωμεν, οὐδὲ τὴν δι' ἀναλόγων μέσων αὐτῆς ἵκανοποίησιν· ἀλλ' ἀμφιβόλου καὶ ἀδιακρίτου οὖσης τῆς προσβολῆς, πόθεν ἡ ἀνάγκη τῆς ἑαυτῆς ἵκανοποιήσεως; ἀλλὰ καὶ θεοῖς οὖστις τῆς ὕδρεως τίς ὁ κατάλληλος νὰ ἵκανοποιήσῃ ταύτην; ὅλα ταῦτα καταδεικνύουσι τὸ παράλογον τοῦ ὑπόδιψιν συστήματος, διαμαρτύρονται ὅτε κατὰ τοῦ προοδευτικοῦ πνεύματος τῆς ἐποχῆς ἐν ἦ ζῆμεν καταπίπτει ἐπομένως ὁ πρῶτος λόγος ἐφ' οὐ ἡ μονομαχία στηρίζεται, ἢ τοις ἡ τῆς τιμῆς ἵκανοποίησις, διότι διεξάγεται, ὡς προείπομεν, εἰς τρόπον καθ' ὃν οὔτε ἡ ὑπαρξία τῆς προσβολῆς καθίσταται ἐφικτή, οὔτε τὸ μέγεθος αὐτῆς, οὔτε τέλος ἡ ἀνάλογος πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ὕδρεως ἵκανοποίησις· ὅλα δὲ ταῦτα διότι οἱ κρίνοντες ἐπ' αὐτῶν εἰσιν οἱ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενοι. Προθῆμεν εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ δευτέρου τῆς μονομαχίας λόγου, εἰς τὸ σύμφωνον τῶν διαμαχομένων· ἡ ἀμοιβαία συμφωνία τῶν διαφερομένων ἀφικεῖ ἀπὸ τῆς πράξεως, λέγουσι, τὸν ἐγκληματικὸν χαρακτῆρα· ἀλλ' ἐν πάσῃ συμφωνίᾳ δύο τινὰ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς λογικῆς, καὶ τῆς ἐπ' αὐτῆς στηρίζομένης νομοθεσίας, πρέπει νὰ συντρέχωσιν· α) οἱ συμβαλλόμενοι νὰ ἔχωσι τὴν πρὸς τὸ συμφωνεῖ ἵκανότητα· β) νὰ ἔησι κύριοι τοῦ ἀντικειμένου τῆς συμφωνίας γ) τὸ ἀντικείμενον τῆς συμφωνίας νὰ ἔηι θεμιτὸν, ἢ τεις μὴ ἀντικείμενον οὐ

μόνον εἰς τὴν λογικὴν, ἀλλ' οὐδὲ τὰ χρηστὰ ἥθη καὶ τὸ συμφέρον τε διαφερομένων καὶ τῆς κοινωνίας· ἵνα ἐκφασθῶμεν νομικώτερον, νὰ μὴ ἀτίκηται εἰς τὰς ὑπὸ τῶν νομοθετῶν λογομένας, διατάξεις τῆς δημοσίας τάξεως ἔχομεν ἐν τῇ μονομαχίᾳ τὰ στοιχεῖα ταῦτα; ἐφαρμόζονται ἐπ' αὐτῆς οἱ ἐπιτῶν συμφωνιῶν ἴσχύοντες κανόνες Νομίζομεν δχι· ἐν πρώτοις δὲν ἔχομεν συμφωνίαν κατὰ τὴν ἀκριβῆ τι λέξεως ἔννοιαν· διότι ἡ ἐν ταῖς μονομαχίαις συμφωνία εἶναι ἀπόρροια στηματίας παραφορᾶς, ἡ δ' ἐξ αὐτῆς συμφωνία δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τοιαύτη, διότι τότε μόνον πᾶσα σκέψη συμφωνία ἡ ἀπόφασις, θεωροῦνται ἀκριβῶς ὡς τοιαῦται, ὅταν ἐξ ὑγιῶν καὶ ἐλευθέρας ένουλήσεως προέρχωνται· ἀλλ' ἐν τῇ μονομαχίᾳ, ἡ λεγομένη συμφωνία προέρχεται ἐκ τεταραγμένης λογικῆς τῶν συμβαλλομένων καταστάσεως, ἡ δὲ διατάξεις αὕτη ἀποκλείει τὴν πλήρη τῆς λογικῆς ἐνέργειαν, ὁ ἀποκλεισμὸς δ' οὐ τοις λογικῆς ἐναποκήσεως ἔξουδετεροι, ἢ τούλαχιστον πολὺ ἐλαττόνει τὴν συμφωνίας τὴν ἀκριβείαν· διὸ τεῦτο καὶ αἱ ποινικαὶ νομοθεσίαι δὲν εἰναι τὸν ἔθνων πρώτιστον πάντων ἔρευνῶσι τὴν λογικὴν τοῦ δράστου κατὰ τὴν διάπραξιν τοῦ ἀδικήματος κατάστασιν, καὶ ἀλλοτε μὲν, ἦτορα τιμωρίαν, ἀλλοτε δὲ καὶ πλήρη ἀπαλλαγὴν τῆς ποινῆς, εἰς τὸν ἔνοχον, κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς λογικῆς διαταράξεως, ἐπιβάλλονται· ἐλλείπαντεῦθεν ἐπὶ τῆς μονομαχίας τὸ πρώτιστον τῶν πρὸς σύναψιν συμφωνιῶν ἀπαιτούμενον, τῶν συμβαλλομένων ἵκανότης, ἢ τις συνίσταται ὡς προείπομεν εἰς τὴν πλήρη καὶ οὐχὶ τεταραγμένη τῆς λογικῆς ἐνέργειαν,

Δ. Θ. ΣΩΜΕΡΙΤΗΣ

(ἀκολουθεῖ.)